

เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้: การนำเสนอแนวคิดรัฐสวัสดิการ ผ่านบทเพลงที่ไม่ได้สนใจแค่ชีวิตตัวเอง

Phleng Yaak ja me chiwit tedee gwaa nee: Introducing
the welfare state through songs that aren't just about one's own life

(Received: 24 June 2023; Revised: 26 September 2023; Accepted: 26 September 2023)

ชัชณพงค์ อินทร์แก้ว^[1]

Chitsanupong Intarakaew

บทคัดย่อ

มีคำกล่าวในเชิงประชดประชันและตั้งคำถามว่า “เพลงเพื่อชีวิต (ใคร)” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมมีการถกเถียงกันในประเด็นนี้ บางฝ่ายก็มองว่าให้ชื่นชมแค่ตัวผลงานเพลง ไม่ควรก้าวล่วงเรื่องส่วนตัวของศิลปิน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์ของเพลงเพื่อชีวิตในประเทศไทยและศึกษาบริบทของเพลงเพื่อชีวิตที่เคยเกิดขึ้นในสังคม ก็จะสามารถทำความเข้าใจได้ว่าเพลงเพื่อชีวิตควรมีลักษณะแบบใด มีเนื้อหาแบบไหน อีกทั้งยังเป็นการไม่ปล่อยให้ตัวเพลงโดดเดี่ยวแยกออกจากบริบททางสังคม ความเรียงฉบับนี้จึงทำการนำเอาเพลงเพื่อชีวิตมาเปรียบเทียบกับเพลงประท้วงในยุคของการประท้วงในปี พ.ศ.2563 ซึ่งเป็นช่วงที่แนวคิดรัฐสวัสดิการได้รับความนิยมและพูดถึงอย่างมาก โดยใช้เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้จากวงสามัญชน เพื่อมาสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเพลงเพื่อชีวิตในยุคปัจจุบันที่เกิดขึ้นในยุคของการประท้วงจากคณะราษฎร 2563 พร้อมนำเสนอแนวคิดที่ว่าเพลงเพื่อชีวิตต้องไม่ใช่เพื่อชีวิตของใครคนใดคนหนึ่ง ควรเป็นไปเพื่อชีวิตของประชาชน

คำสำคัญ: เพลงประท้วง, วงสามัญชน, รัฐสวัสดิการ

^[1] นักวิชาการอิสระ

Independent scholar

Abstract

There is a sarcastic remark and a question. Songs for Life (Who), demonstrating that this issue has been debated across society. Some groups assume that they just value the music. Personal issues of the artist should not be intrusive. However, by researching the backdrop of music for life that used to take place in society and taking into consideration the history of music for life in Thailand, one may understand what music for life should comprise. What kind of information is it? It also prevents the song from being pulled out of its social context. As a result, this article contrasts songs of music for life with protest songs, as well as mentioning the Commoner band's song "Would like to live a better life." Reflecting on the current period's notion of music for life that evolved during the People's Party 2020, as well as communicating the idea that music for life must not be for the life of any single individual.

Key words: protest song, Commoner band, welfare state

บทนำ

บทความฉบับนี้เป็นบทความที่ถูกพัฒนามาจากการบันทึกภาคสนามของผู้เขียน ซึ่งได้เข้าไปมีพื้นที่สนามความรู้ในพื้นที่ของการชุมนุมประท้วงในหลากหลายเวทีการชุมนุมทั่วประเทศ ผู้เขียนได้ใช้วิธีการศึกษาทางดนตรีวิทยาทั้งการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ซึ่งหลายครั้งผู้เขียนได้เข้าร่วมการชุมนุมและร่วมเล่นดนตรีบนเวทีการชุมนุมประท้วง โดยมีสมมติฐานมาจากการที่มีการพูดถึงประเด็นรัฐสวัสดิการอย่างแพร่หลายในช่วงเวลาดังกล่าว จนกระทั่งได้เกิดการเผยแพร่เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ของวงสามัญชน ซึ่งเป็นเพลงที่มีฐานคิดมาจากแนวคิดรัฐสวัสดิการ เป็นการนำเสนอว่าการสร้างรัฐสวัสดิการจะสามารถแก้ไขปัญหาความจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ ข้อเขียนต่อไปนี้ ผู้เขียนได้ใช้แนวคิดสังคมนิยมเข้ามาใช้ในการอธิบาย เนื่องจากเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับจุดเริ่มต้นของเพลงเพื่อชีวิตในช่วงของคนเดือนตุลา 2516 และแนวคิดของรัฐสวัสดิการ

ระบบทุนนิยมทำให้เพลงประท้วงของประชาชนกลายเป็นเพลงเพื่อชีวิตที่เป็นไปเพื่อการสะสมทุนของนายทุน เพลงเพื่อชีวิตถูกประกอบสร้างชุดความรู้ใหม่จากอุตสาหกรรมดนตรีให้เป็นเรื่องของแฟชั่นมากกว่าประวัติศาสตร์ทางการเมือง ผ่าขวาม้า แวนดำกันแดด ยีนส์ เครื่องประดับหนัง ได้กลายเป็นที่ภาพจำของเพลงเพื่อชีวิตมากกว่าบริบททางสังคมหรือบาดแผลในร่องรอยของประวัติศาสตร์การต่อสู้ของประชาชน เพลงเพื่อชีวิตก็ถูกกลต้อนทางด้านเนื้อหาลงไปเรื่อยๆ เหลือเป็นเพียงเพลงรัก เพลงสะท้อนชีวิต ซึ่งห่างไกลจากเพลงเพื่อชีวิตในยุคขบวนการนักศึกษา 2516 ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสังคมนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งสร้างสังคมในอุดมคติ

การเกิดขึ้นของการประท้วงในปี พ.ศ.2563 ได้ทำให้แนวคิดรัฐสวัสดิการเป็นที่พูดถึงในวงกว้าง ขณะเดียวกันได้เกิดวงดนตรีหลักของการประท้วง คือวงสามัญชน ซึ่งเป็นวงที่ได้ทำการการสร้างสรรค์บทเพลงผ่านการคิดวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบคอบเพื่อหยาบเวลาที่ใช้เนื้อหาที่แหลมคม นำเสนอข้อเรียกร้องที่ยึดโยงกันกับการต่อสู้ของมวลชน สามารถเพิ่มศักยภาพของการประท้วงให้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและปลดปล่อย เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ถือได้ว่าเป็นบทเพลงประท้วงที่ได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงปี พ.ศ.2563 เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ได้ทำหน้าที่ในการรักษาช่องว่างระหว่างความจริงกับความใฝ่ฝันถึงสังคมในอุดมคติ วงสามัญชนได้มีการเผยแพร่เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ เป็นเพลงที่นำเสนอแนวคิดรัฐสวัสดิการ ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างออกไปจากเพลงประท้วงที่ผ่านมา เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ไม่ได้มุ่งไปแค่การสะท้อนความจริงของสังคม แต่ยังทำหน้าที่สร้างจินตนาการและ

ความฝันที่มีเป้าหมายเพื่อพ้นไปจากกรอบหรือระเบียบของสังคมเดิมไปสู่สังคมในอุดมคติเพื่อไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่หายไปจากสังคมไทยเป็นเวลานาน

นอกจากนั้นเพลงอยากรจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้เป็นเพลงที่ทำให้นิยามว่าเพลงเพื่อชีวิตไม่ได้จำกัดอยู่ที่ว่ามีรูปแบบคุณลักษณะทางดนตรีแบบใด แต่มุ่งเน้นไปที่การมีเนื้อหาเป็นไปเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ซึ่งการเรียกร้องรัฐสวัสดิการเป็นแนวคิดที่สะท้อนมาจากการประท้วงของยุคนี้ที่มุ่งสร้างสังคมเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ไม่ใช่เพียงคนใดคนหนึ่ง

เพลงเพื่อชีวิต

เพลงเพื่อชีวิตมีพัฒนาการจากเพลงพื้นบ้าน จัดเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ถูกใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการไปยังผู้ฟัง เสมือนการบันทึกเหตุการณ์ในสังคม เพื่อตีแผ่ปัญหาที่เกิดขึ้น จนถึงเพื่อปลุกจิตสำนึกของผู้ฟังให้ลุกขึ้นเรียกร้อง ต่อสู้ให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม และนำเสนอสังคมในอุดมคติ

ในประเทศไทยคำว่าเพลงเพื่อชีวิตเริ่มแรกนั้นแต่เดิมถูกเรียกว่า “เพลงชีวิต” เป็นเพลงที่มีเนื้อหากล่าวถึงชีวิตของคน พูดถึงคนชนชั้นล่างที่มีชีวิตที่ยากลำบาก ถูกเอารัดเอาเปรียบ ไม่สมหวังกับความรักที่ต่างชนชั้น ซึ่งในยุคนั้นได้รับอิทธิพลของเพลงลูกทุ่ง ต่อมาครูนารถ ถาวรบุตร บรมครูนักแต่งเพลงได้แบ่งเพลงออกเป็น 3 ประเภท ตามเนื้อหาของเพลง คือ 1) เพลงปลุกใจ 2) เพลงรัก และ 3) เพลงชีวิต โดยเพลงชีวิตจะมีเนื้อหาที่เหยียดหยามเอาชีวิตของคนชนชั้นแรงงานมาสะท้อนความยากลำบากของชีวิต ผ่านเนื้อร้องที่ง่ายไม่ซับซ้อน ไม่ใช่คำยากเหมือนเพลงลูกกรุง ต่อมาได้กลายเป็นรากฐานของเพลงลูกทุ่ง และเพลงเพื่อชีวิต เพลงเพื่อชีวิตได้มีพัฒนาการที่ชัดเจนขึ้นแยกออกจากเพลงลูกทุ่งในช่วงปี พ.ศ.2516 ยุคของเหตุการณ์ 14 ตุลา พ.ศ.2516 นำโดยแสงนภา บุญราศรี ที่ได้แต่งเพลงเสียดสีการเมือง แต่รูปแบบคุณลักษณะทางดนตรีก็ยังเป็นรูปแบบของเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมในขณะนั้น

เพลงเพื่อชีวิตเป็นเพลงที่เกิดจากความขัดแย้งทางความคิด เกิดขึ้นเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมการปกครอง วรรณคดี ศาสนา สังคมแห่งชีวิต ศิลปวัฒนธรรม การศึกษาและความไม่เท่าเทียมกันในสังคม จึงได้เรียกร้องที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม โดยการขับร้องออกมาเป็นเพลง (สุกรี เจริญสุข, 2538: 29) เพลงเพื่อชีวิตเกิดจากความกดดันทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น จึงมีการประพันธ์เพลงขึ้นเพื่อร้องเล่นระบายความทุกข์ของประชาชน โดยเพลงที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อเรียกร้องทางการเมืองประเภทนี้ต้องการความหมายจากเนื้อร้องเป็นสำคัญ อาจจะไม่พิถีพิถันในเทคนิคการร้องหรือเทคนิคการบรรเลงมากนัก แต่ก็จับใจคนหนุ่มสาว เนื้อหาสาระของเพลงเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมในชีวิต อย่างไรก็ตามทุกชีวิตในสังคมมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการสร้างงานศิลปะดนตรีย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ความรู้สึนึกคิด อารมณ์ สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ แต่เพลงเป็นการบันทึกเหตุการณ์ของชีวิตในแง่มุมที่แตกต่างกัน และเพลงเพื่อชีวิตเป็นเพลงของทุกคน (พูนพิศ อมาตยกุล, 2529: 22) ความหมายของเพลงเพื่อชีวิตถูกนำไปสื่อความหมายที่มุ่งเน้นสัมพันธ์กับคำว่าชีวิต ซึ่งเป็นการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสะท้อนความยากลำบากของชีวิตออกมาเป็นบทเพลง ไม่ได้มีความพิถีพิถันมากนัก ด้วยข้อจำกัดทางทรัพยากรต่าง ๆ จึงเพื่อให้ง่ายต่อการบรรเลงอย่างไรก็ตามมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อสารทางอุดมการณ์ทางการเมืองกับกลุ่มผู้ฟังเป็นสำคัญ นอกจากนั้นความง่ายและไม่ได้ยุ่งยากนี้ก็ยังมีนัยที่ตรงข้ามกับเพลงหรือดนตรีของชนชั้นศักดินาที่มากไปด้วยความยุ่งยาก เต็มไปด้วยความซับซ้อนทางดนตรี

แต่แรกเดิมทีเพลงเพื่อชีวิตหมายถึงเพลงที่มีเนื้อหากล่าวถึงชีวิตของคนชนชั้นล่าง กล่าวถึงความยากลำบากในการดำรงชีวิต การถูกเอารัดเอาเปรียบ ในยุคแรกจะเป็นเพลงลูกทุ่ง อาทิ เพลงกลิ่นโคนสาบควาย ของสมยศ ทัศนพันธุ์ ออกแผ่นซ้ำโดยคำรณ สัมบุณณานนท์, จักรยานคนจน ของยอดรัก สลักใจ, น้ำมันแพง ของสรวงสันติ, น้ำตาอีสาน แต่งโดยชลธิ์ ธารทอง ขับร้องโดยสายัณห์ สัญญา เป็นต้น และในช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ยุคประชาธิปไตยแบ่งบานจึงเริ่มมีเพลงที่เรียกว่า “เพลงเพื่อชีวิต” เดิมทีเรียกว่า “เพลงชีวิต” จากนั้นถูกเรียกว่าเพลงเพื่อชีวิตตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2480 โดยจิตร ภูมิศักดิ์ ซึ่งมาจากหนังสือของจิตร ภูมิศักดิ์ ชื่อศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน จิตรได้เสนอไว้ว่า ศิลปะควรทำหน้าที่เพื่อรับใช้ประชาชนมากกว่านำเสนอเรื่องราวประโลมโลก (กมลรัตน์ สุธรรมพิทักษ์, 2559: 40)

จิตร ภูมิศักดิ์ เป็นนักคิด นักเขียนฝ่ายก้าวหน้าที่มีอิทธิพลต่อมวลชนและนักศึกษาฝ่ายก้าวหน้าในยุคนั้นอย่างมาก นอกจากนั้นบทกวีและงานเขียนของจิตรได้ถูกนำไปเป็นแรงบันดาลใจในการประพันธ์เพลงเพื่อชีวิตอย่างมาก เพื่อต่อต้านประวัติกบฏผู้มีอำนาจในทุกยุคทุกสมัย

ดังนั้นเหตุการณ์ของการต่อสู้ของนักศึกษาและประชาชนในยุคของเดือนตุลาคม พ.ศ.2516 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของเพลงเพื่อชีวิตอย่างเป็นทางการ หลังจากจบลงและเข้าสู่ยุคของอุตสาหกรรมดนตรี เพลงเพื่อชีวิตได้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทั้งในด้านของดนตรี เนื้อหาของบทเพลง ตลอดจนการทำการตลาด โดยมีกลไกของอุตสาหกรรมดนตรีเป็นส่วนสำคัญ อย่างไรก็ตามในด้านของดนตรีได้มีการพัฒนาก้าวหน้ากระโดดอย่างมากจากเดิม ขณะเดียวกันในด้านของเนื้อหาของบทเพลงก็มีการปรับรูปแบบการสื่อสาร หากเรานำเอาหนังสือเพลงเพื่อชีวิตที่มีคอร์ดกีตาร์เล่มหนาๆ ที่รวบรวมเอาบทเพลงเพื่อชีวิตในช่วงยุคของค่ายเพลงมาจัดพิมพ์ หากเปิดดูจะพบว่าเนื้อหาของเพลงเพื่อชีวิตในยุคนี้ แตกต่างจากยุคของการต่อสู้ของประชาชนอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นหากเราใช้กรอบคิดของแนวคิดสังคมนิยมเป็นแว่นไขมองเนื้อหาในเพลง ก็พบว่าไม่ได้มีการนำเสนอการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ไม่พูดถึงปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้างทางสังคม และอาจจะไม่แสดงความเห็นที่เป็นไปเพื่อประชาธิปไตย เพลงส่วนมากจะอนุญาตให้สะท้อนถึงความจน ความหวัง และความฝัน แต่ไม่อนุญาตให้พูดถึงวิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอำนาจอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเราสามารถพบการปิดกั้นเนื้อหาในเพลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพบุลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์ และธนาภรณ์ ภู่มั่ง (2555) เพลงเพื่อชีวิตจำนวน 316 เพลง จากศิลปิน 16 วง ในหนังสือคนเพื่อชีวิต มิได้ทำหน้าที่ในการสะท้อนความยากลำบากในการใช้ชีวิต การถูกเอารัดเอาเปรียบ การเรียกร้องประชาธิปไตย และเห็นบนแผนทางการเมือง โดยเนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่แค่กล่าวถึงเรื่องความบันเทิงกับความรัก กล่าวได้ว่าในประเทศไทยปัจจุบันเพลงเพื่อชีวิตก็มิได้เป็นเพลงเพื่อชีวิตอย่างเต็มตัว พบว่าศิลปินทำหน้าที่สะท้อนเพียงสังคมในด้านความบันเทิงกับความรักเป็นสำคัญมากกว่าเนื้อหาด้านการเมือง (ไพบุลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์ และธนาภรณ์ ภู่มั่ง, 2555) แม้กระทั่งคำว่าศิลปะเพื่อประชาชนหรือศิลปะเพื่อชีวิตที่จิตร ภูมิศักดิ์ ได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากศิลปะแบบสังคมนิยมสังคมนิยมที่มีความสอดคล้องกับคำว่าเพลงประวัติกบฏในภาษาอังกฤษ เหลือเพียงคำว่าเพลงเพื่อชีวิต

ที่ไม่ได้มีข้อเสนอว่าจะแก้ไขปัญหาหรือจะสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศได้อย่างไร เนื้อหาถูกลดทอนความเป็นศิลปะเพื่อมวลชนลงไปจากแนวคิดเสรีนิยม เพลงประท้วงที่กลายเป็นเพลงเพื่อชีวิตจึงมีลักษณะเป็นสินค้าที่ถูกผลิตเพื่อความโรแมนติกในการเพิ่มการสะสมทุนให้กับค่ายเพลง อีกทั้งเพลงเพื่อชีวิตยังไม่ได้ทำหน้าที่ในการท้าทายหรือสะท้อนความจริงของสังคมที่มุ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม จึงทำให้เพลงเพื่อชีวิตไม่ต่างกับเพลงรักทั่วไปในตลาดเพลงสมัยนิยม ไม่ได้กล่าวถึงปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้างในแบบของแนวคิดศิลปะสังคมนิยมสังคมนิยม

เพลงประท้วง (Protest songs)

ผลการศึกษาของ Dillane, J. Power, Haynes & Devereux (2018) เพลงที่พบในการประท้วงทางสังคมมักจะเกี่ยวข้องกับการต่อต้าน ตอบโต้ผู้มีอำนาจ และเป็นไปเพื่อการปฏิวัติ โดยแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม เพลงประท้วงเกิดขึ้นในกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่ดีกว่าเดิม โดยมักเกี่ยวข้องกับการเมืองที่มีแนวคิดก้าวหน้าของฝ่ายซ้าย (Dillane, J. Power, Haynes & Devereux, 2018: 6) เพลงประท้วงมักเกิดขึ้นจากกลุ่มผู้ถูกกดขี่ หรือกลุ่มผู้มีสถานะรองในสังคม โดยใช้เพลงในการสื่อสารทางอุดมการณ์ทางการเมืองเพื่อสื่อสาร กัดดันไปยังกลุ่มผู้มีอำนาจ ดังนั้นเพลงประท้วงจึงเกิดขึ้นกลุ่มชนชั้นทางสังคมที่มีสถานะรอง ไม่ใช่กลุ่มผู้มีอำนาจนำในสังคมขณะนั้น เพลงที่เกิดขึ้นจากผู้มีอำนาจจะถูกนิยามว่าเพลงชาตินิยมหรือเพลงปลุกใจ

เพลงในการประท้วงมีรูปแบบเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อดึงดูด สร้างแรงจูงใจ เพื่อให้รู้สึกร่วมกันไปพร้อมกันเป็นหมู่คณะ โดยมีหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีเป้าประสงค์ในขบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ทางการเมืองในอดีตกับปัจจุบัน เพื่อทำให้เกิดสังคมในอุดมคติ เพื่อให้เกิดขึ้นจริงในสังคมปัจจุบัน ที่สำคัญเพลงประท้วงสามารถใช้ดนตรีสร้างให้เกิดประสบการณ์ร่วมกันทางสังคมในกลุ่มของผู้เข้าร่วมการชุมนุมตลอดจนผู้ที่สนใจการชุมนุม ซึ่งที่เพลงเหล่านั้นกลายเป็นการแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการเคลื่อนไหวทางจิตวิญญาณ ตัวเพลงเองไม่อาจเปลี่ยนโลกได้ แต่พวกเขาเชื่อว่าเพลงประท้วงจากพวกเขาสามารถเปลี่ยน

ความคิดของคน คนที่สามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ สอดคล้องกับงานศึกษาของ John Haycock (2015) เพลงเกี่ยวกับความสำคัญทางสังคม (songs of social significance) อย่างเช่นเพลงของบ็อบ ดีแลน (Bob Dylan) โดยเพลงของเขา คล้ายกับเป็นบทสรุปของยุคทศวรรษที่ 60 ซึ่งเกิดเพลงที่ให้ความสำคัญทางสังคม เกี่ยวกับขบวนการสิทธิพลเมือง ปัญหาจากภัยสงคราม ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากการทำลายล้างจากนิวเคลียร์ รวมถึงความยุติธรรม และเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งศิลปินอีกหลายชีวิตมีความเชื่อว่าเพลงของเขาสามารถใช้เพื่อถ่ายทอดความคิด สร้างความตระหนักรู้และโฆษณาชวนเชื่อให้สนใจประเด็นทางสังคมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้รวมถึงการเผยแพร่ความรู้ผ่านดนตรีสมัยนิยมในพื้นที่สาธารณะอย่างมาก นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดพื้นที่ทางความรู้ มีการวิพากษ์วิจารณ์ ถกเถียง แลกเปลี่ยน

Aidan McGarry, Itir Erhart, Hande Eslen-Ziya, Olu Jenzen, & Umut Korkut (2021: 19 - 20) ได้กล่าวถึงการแสดงออกเพื่อสื่อสารทางการเมืองพบว่า มีสุนทรียศาสตร์ด้วยเช่นกัน โดยสุนทรียศาสตร์ของการประท้วงมีศักยภาพในเชิงสัญลักษณ์ ได้เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เจตคติ ความหมาย และความรู้ใหม่มานำเสนอผ่านสุนทรียศาสตร์ด้านต่างๆ ซึ่งสุนทรียศาสตร์จึงเป็นกระบวนการที่สามารถปรับให้เข้ากับ บริบทต่างๆ และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วที่เกิดจากขบวนการประท้วง ในปัจจุบันพบว่ามนุษย์มีเวลาโดยเฉลี่ยค่อนข้างสูงที่ปล่อยให้สื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทในชีวิต โดยพบว่าในการประท้วงยุคสมัยใหม่ได้ใช้ช่องทางออนไลน์ในการเผยแพร่แนวคิด อุดมการณ์ ตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อต้องการสื่อสารให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งดนตรีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพลงถือได้ว่าเป็นการกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเพลงมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่ยาวจนเกินไป ไม่สั้นจนไม่รู้เรื่องใจความสำคัญ อีกทั้งเพลงยังสามารถผลิตซ้ำหรือเปิดซ้ำๆ ได้อีกด้วย จะเห็นได้ว่าเพลงเป็นสุนทรียศาสตร์ที่สำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านโลกออนไลน์ในยุคปัจจุบัน นอกจากนั้นแล้วเพลงยังสามารถเปิดพื้นที่ให้กับศิลปะหรือสุนทรียศาสตร์รูปแบบอื่นได้เข้ามามีส่วนรวม หรือทำการเคลื่อนไหวคู่ขนานไปได้ อาทิ รูปภาพ สัญลักษณ์ วิดีโอ ภาพยนตร์ สารคดี กราฟฟิตี้ ศิลปะ ตลอดจนการ

แสดงในพื้นที่สาธารณะ สามารถสร้างพื้นที่ทางเลือกให้มวลชนได้มีส่วนร่วมกับการเมือง เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้มากกว่าแบบเดิม (Aidan McGarry, Itir Erhart, Hande Eslen-Ziya, Olu Jenzen, & Umut Korkut, 2021: 19 - 20) นอกจากนั้นยังพบอีกว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ในหลายประเทศ เช่น ไทย แอฟริกา สหรัฐอเมริกา อาร์เจนตินา และแถบตะวันออกกลาง เป็นต้น

เพลงประท้วงเป็นสุนทรียศาสตร์และเป็นศิลปะรูปแบบหนึ่งที่มีวิวัฒนาการในการสร้างวิธีการใหม่ๆ ในการสร้างความมีส่วนร่วมตลอดจนปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นในมวลชน อาจกล่าวได้ว่ามีมาพร้อมกับอารยธรรมมนุษยชาติเลยทีเดียว เพราะการประท้วงเป็นฐานคิดจากมนุษย์รู้สึกไม่พอใจกับสถานะการเป็นอยู่ รู้สึกต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในปัจจุบัน เพลงประท้วงในช่วงแรกของมนุษย์จึงอาจเป็นการต่อรองกับพระเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือต่อรองกับธรรมชาติ เช่น พิธีกรรมขอฝน เสี่ยงทาย ต่างๆ ในพิธีกรรม ซึ่งเป็นเนื้อเดียวกันกับวิถีชีวิตมนุษย์ที่อยู่ในทั้งการละเล่น และพิธีกรรม เพลงประท้วงมีคุณลักษณะทางดนตรีที่คล้ายกับเพลงประกอบพิธีกรรม เพลงประกอบภาพยนตร์ เพลงสมัยนิยม คล้ายกับเพลงในศาสนา เพลงที่เกิดขึ้นเพื่อเจริญสมาธิภาวนา ดนตรีบำบัด แต่เพลงประท้วงจะมีเนื้อหาที่สนับสนุนเหตุการณ์การประท้วงที่เกิดขึ้นในบริบทที่ต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่คุณลักษณะเด่นของเพลงประท้วงจะมีลักษณะของเพลงที่ไม่ยาวมากนัก สอดคล้องกับงานศึกษาของ Dario Martinelli (2013: 46-51) เพลงประท้วงเกิดขึ้นเพื่อเหมาะสมสำหรับการจัดการประท้วงที่มีการนัดหยุดงานกัน เพลงประท้วงมีขึ้นในการชุมนุมของสหภาพแรงงาน เหมาะกับการชุมนุมในพื้นที่สาธารณะ เพื่อปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้ชุมนุม การใช้เครื่องดนตรีจึงเหมาะกับเครื่องดนตรีที่พกพาง่าย เช่น กีตาร์โปร่ง เครื่องประกอบจังหวะแบบเบาสามารถเคลื่อนย้ายสะดวก เนื่องจากอาจจะต้องแสดงสดบนถนน สำหรับการใช้อุณหภูมิทางดนตรีจะใช้โครงสร้างคอร์ดและการประสานเสียงที่เรียบง่ายและสามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่นิยมใช้ช่วงเสียงและทางเดินคอร์ดที่ยาก เช่น คีย์ F# ไม่ใช้คอร์ดที่มีความซับซ้อน นิยมใช้คีย์ D, G, C major และ E และมักมีทางเดินคอร์ด I-V, I-IV, I-IV-V-I, I-vi-IV-V นอกจากนั้นจะพบว่ามีโครงสร้างจังหวะที่สามารถทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้อย่างง่าย เพลงประท้วงมักมีรูปแบบ

ทางดนตรีที่ได้รับอิทธิพลมาจากเพลงบลูส์และเพลงคันทรี่ของ Pete Seeger, Josh White, Woody Guthrie และ Joan Baez เพลงร็อกที่มีเนื้อหาก้าวร้าวอย่างเช่น วง Green Day, Public Enemy, The Clash, Rage Against The Machine และ Manic Street Preachers เป็นต้น หรือเพลงป๊อปอย่าง Imagine ของ John Lennon ที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลก

เสียงของเพลงที่ใช้ในการประท้วงได้ปรากฏขึ้นอยู่แนวนานาเสมอๆ เพื่อเป็นการเชื่อมต่อระหว่างเหตุการณ์ของการต่อสู้ครั้งก่อนสู่ปัจจุบัน เพลงประท้วงมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เชื่อมโยงการต่อต้าน การกบฏ การปฏิเสธสถานะความเป็นอยู่เดิม เพื่อสร้างบรรทัดฐานใหม่ทางสังคม และการประกาศเจตนาลมทางการเมือง โดยผลิตเพลงในรูปแบบของดนตรีสมัยนิยม เพื่อสะท้อนเรื่องราวต่างๆ ตามประเด็นที่เกิดขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นดนตรีที่ใช้ในการประท้วงในแต่ละยุคสมัยขณะนั้น การปรากฏขึ้นของเพลงประท้วงหรือดนตรีการเมืองที่ได้รับความนิยมในปีคริสต์ศักราช 1960 เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์การต่อสู้ของการถูกกดขี่ต่างๆ เข้ากับสถานการณ์ประท้วงในยุคสมัยนั้นๆ นำไปสู่การได้รับความนิยมในที่สาธารณะกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการประท้วงของประชาชน เพลงประท้วงเกิดขึ้นในกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่ดีกว่าเดิม โดยมักเกี่ยวข้องกับการเมืองที่มีแนวคิดก้าวหน้าของฝ่ายซ้าย เพลงประท้วงได้ปรากฏขึ้นในช่วงคริสต์ศักราช 1960 (พ.ศ.2503) โดยตำนานเพลงประท้วงอย่าง Pete Seeger เชื่อว่าเราสามารถกอบกู้โลกได้ หรือเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้นได้ด้วยเพลงของเขา และต่อมา Bob Dylan และ Joan Baez ถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของเพลงประท้วง ซึ่งเพลงของพวกเขาแสดงออกถึงความปรารถนาให้สังคมดีขึ้นกว่าเดิม (John Haycock, 2015: 424) นับตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1960 พลังของดนตรีได้สร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ของการประท้วง ตำนาน นักแต่งเพลงประท้วงและนักเคลื่อนไหวทางดนตรีอย่าง Pete Seeger ได้วางรากฐาน สร้างแรงบันดาลใจ ตั้งว่านเมล็ดพันธุ์ยังรากลึก ลงไปในจินตนาการของผู้คน เพลงประท้วงได้แพร่หลายไปในหลากหลายการต่อสู้ของผู้ถูกกดขี่ เนื้อหาของเพลงประท้วงทำให้เกิดการตรวจสอบ วิเคราะห์ ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับทฤษฎีแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าเพลงประท้วง (Protest song) ที่ถือได้ว่าจะเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการที่มนุษย์ไม่พอใจคุณภาพชีวิตที่มีอยู่ในขณะนั้น แล้วส่งเสียงเพื่อต่อรองกับอำนาจลึกลับอย่างความเชื่อของศาสนาผี เทวดา เทพเจ้า เพื่อต่อรองให้มีสภาพอากาศที่ดีกว่าเดิม เช่น การขอฝน การอ้อนวอนผ่านบทสวด การต่อรองกับผู้มีอำนาจ ผ่านสุนทรียศาสตร์เพื่อให้ได้คุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม เช่น การเรียกร้องสวัสดิการของกลุ่มแรงงาน การขอวันหยุดลาคลอดของกลุ่มสตรี การเรียกร้องให้หยุดสงคราม การเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียม ดังนั้นหากเปรียบเทียบ คำว่าเพลงเพื่อชีวิต ก็ย่อมมีลักษณะที่คล้ายกับคำว่า Protest songs อีกทั้งเมื่อพิจารณาในยุคของขบวนการนักศึกษา 2516 ก็พบว่าปฏิเสธไม่ได้ว่าได้รับอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมมาจากกลุ่มศิลปินเพลงประท้วง ที่แต่งเพลงที่มีเนื้อหา ไม่ใช่แค่เพียงเพื่อตัวเอง แต่เป็นการหยุดสงคราม ต่อต้านความไม่เป็นธรรม เรียกร้องคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในปัจจุบันในบริบทต่าง ๆ

เพลงเพื่อชีวิตที่ไม่ใช่แค่เพื่อชีวิตตนเอง

การเกิดขึ้นของเพลงประท้วงในช่วงปีคริสต์ศักราช 1960 จากทางกลุ่มศิลปิน ตะวันตกได้กลายเป็นการบันทึกอย่างเป็นทางการ อีกทั้งยังได้กลายเป็นตำนานที่ส่งผลกระทบต่อ การสร้างสรรค์เพลงประท้วงไปทั่วโลก โดยพบว่าเนื้อหาของเพลงประท้วงมีเนื้อหาที่ยังมุ่งเพื่อต้องการคุณภาพชีวิตที่ดี และเปิดเผยให้เห็นความทุกข์ยากของประชาชนส่วนใหญ่ของสังคม พร้อมนำเสนอแนวคิด วิธีการที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมที่ดี ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากแนวคิดสังคมนิยม สำหรับในประเทศไทยนั้น ขบวนการนักศึกษาในช่วงการเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนเดือนตุลา ก็ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์เพลงประท้วงมาจากตะวันตกเช่นเดียวกัน และในยุคการเคลื่อนไหวทางการเมืองก็พบว่าเนื้อหาก็เป็นไปในแนวทางของแนวคิดสังคมนิยม ซึ่งเพลงเพื่อชีวิตในประเทศไทย ยุคนั้นก็เป็นไปเพื่อชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ

ต่อมาเมื่อปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะเมื่อเกิดการดำเนินนโยบายในปี 2523 จากรัฐบาลของพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ พร้อมกับการขยายตัวขอธุรกิจดนตรี จึงทำให้เพลงเพื่อชีวิตหรือเพลงประท้วงในประเทศไทยได้กลายเป็นสินค้าในระบบทุนนิยม เนื้อหาของเพลง

เพื่อชีวิตก็ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จนกระทั่งเกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ซึ่งได้มีปรากฏการณ์สำคัญต่อสังคม แม้กระทั่งในวงการดนตรีเองก็เช่นเดียวกัน ศิลปินตำนานเพลงเพื่อชีวิตอย่าง นายอินยา โอภาสุ หรือ แอ๊ด คาราบาว ได้ประพันธ์เพลงที่มีชื่อว่า นาวารัฐบุรุษ พร้อมระบุว่าขอมอบบทเพลงนี้ให้พี่ตุ๊ที่เคารพเห็นที่อนาคตประเทศชาติ ต้องพึ่งพา ท่านแล้ว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2557 นอกจากนั้นก็พบว่าได้เกิดการร่วมตัวกันของศิลปิน นักดนตรี อีกมากมายที่สร้างสรรค์บทเพลงประทัวงเพื่อแสดงจุดยืนทางการเมือง รวมถึงได้เกิดปรากฏการณ์ของวงสามัญชนที่มีการเผยแพร่เพลงเราคือเพื่อนกัน จากนั้นก็ได้มีการส่งต่อเพลงดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์สำคัญทางการเมือง จนกระทั่งการเกิดขึ้นของกลุ่มคณะราษฎร 2563 ในช่วงปีพุทธศักราช 2563 ที่ถือได้ว่าการชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ในประเทศไทย ที่ไม่ได้เกิดขึ้นมาหลายปี โดยกลุ่มคณะราษฎร 2563 ก็พบว่ามีผู้นำเพลงของวงสามัญชนไปใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเพลงของวงสามัญชนก็ได้เป็นเพลงที่ใช้สร้างความสนุกสนาน สร้างขวัญกำลังใจในการชุมนุมเพียงเท่านั้น เพลงของวงสามัญชนได้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับการชุมนุมอยู่ตลอด ไม่ว่าจะเป็นการยกระดับการชุมนุมหรือการนำเสนอแนวคิดทางการเมือง ซึ่งจึงทำให้วงสามัญชนนั้นเป็นเนื้อเดียวกันกับการชุมนุมเรื่อยมา

เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้: การสร้างรัฐสวัสดิการ ข้อเสนอสังคมหลังการประท้วง เพื่อทุกคนในสังคม

สังคมในอุดมคติ (Utopia society) เป็นคำที่ Thomas More ได้อธิบายไว้ในนิยายเรื่อง Utopia ในปีคริสต์ศักราช 1516 ซึ่งถึงเป็นฐานคิดสำคัญของการเกิดแนวคิดสังคมนิยม โดยนิยายเรื่อง Utopia กล่าวถึงชุมชนบนเกาะแห่งหนึ่งที่มีระบบการเมือง กฎหมาย และสังคมที่สมบูรณ์ แต่คำว่าอุดมคติ หรือยูโทเปีย เป็นคำอธิบายสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ หรือยากที่จะเกิดขึ้นจริง เรื่องชุมชนอุดมคติได้รับอิทธิพลมาจากการเขียนเรื่อง Republic ของเพลโต (Plato) ซึ่งอธิบายถึงสังคมที่งดงาม มนุษย์ในสังคมมีความเท่าเทียมกันและมีสันติภาพ ศัตรูของสังคมอุดมคติคือความยากจนและความเชื่อที่มั่วยา ดังนั้นสังคมต้องกำจัดสิ่งเหล่านี้ให้หมดไป (Lange, 20001: 33 อ้างใน นฤพันธ์ ด้วงวิเศษ, 2562: 4) ทศนะเรื่องสังคมอุดมคติได้ถูกพัฒนา นำเสนอจากนักคิดมากมายตามความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย

อย่างไรก็ตามล้วนเชื่อว่าแนวคิดเรื่องสังคมอุดมคติจะนำไปสู่การแสวงหาชีวิตที่ดีที่มนุษย์ควรจะเป็นหรือได้รับ แต่ความหมายของชีวิตที่ดีจะถูกอธิบายด้วยกรอบความคิดที่แตกต่างกันตามความเชื่อ วัฒนธรรม บริบทของสังคมแต่ละยุคสมัย เมื่อกล่าวถึงสังคมในอุดมคติ และแนวคิดความเท่าเทียมก็มักมาพร้อมกับคำว่าลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยลัทธิคอมมิวนิสต์เชื่อว่า มนุษย์ควรจะมีการครอบครองทางวัตถุอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ควรสะสมสมบัติส่วนตัว เพราะจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ทำให้คนคิดถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม

หลักการสำคัญของอุดมการณ์สังคมนิยม คือ การทำให้มนุษย์ไปสู่สภาพความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการขจัดความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่ในสังคมนายทุน ความเป็นมนุษย์จะมีความหมายได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์สามารถทำความเข้าใจในตัวของตัวเองได้ ตามสภาพความเป็นอยู่ที่ปรากฏ สังคมนิยมจะเข้ามามีบทบาทเพื่อส่งเสริมสร้างอิทธิพลเหนือความคิดของทุนนิยม โดยเสนอแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสังคมที่มีความยุติธรรมและอำนวยผลประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม สังคมนิยมยังต้องการสร้างสังคมซึ่งเป็นสังคมเพื่อมนุษย์และมวลชน สังคมนิยมตระหนักว่าจะกระทำสำเร็จก็ต่อเมื่อมีความสำนึกว่าพลังของมนุษย์ ทั้งด้านความคิดและจิตใจ คือพลังของสังคม (สุรพงษ์ ชัยนาม, 2557: 125 - 128) สังคมนิยมได้สะท้อนให้มวลชนเห็นถึงสภาพของระบบทุนนิยมตามที่เป็นจริง มิใช่ตามที่ระบบทุนนิยมอ้างในด้านดีเพียงอย่างเดียว สังคมนิยมให้ความสำคัญกับแรงงาน กรรมมาชีพ ชาวนาที่เป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม เพื่อให้เกิดตระหนักรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและให้คุณค่าของเป็นมนุษย์ของตนเอง เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในความหมายที่เปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตเพื่อยกฐานะให้ดีกว่าเดิม

รัฐสวัสดิการพัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นระบบในกลุ่มประเทศนอร์ดิกตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยมีรากฐานมาจากแนวคิดสังคมนิยมประชาธิปไตยและการต่อสู้ทางชนชั้น เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจถึงแม้ว่าในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 จากวิกฤติเศรษฐกิจโลกที่เกิดขึ้นทำให้รัฐบาลเสรีนิยมพยายามโจมตีว่านโยบายรัฐสวัสดิการเป็นภาระต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอันนำไปสู่การยกเลิกนโยบายรัฐสวัสดิการในหลายพื้นที่ อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศนอร์ดิกได้แสดงให้เห็นว่านโยบายรัฐสวัสดิการสามารถที่จะปรับตัวและสามารถทำให้ระบบเศรษฐกิจเข้มแข็งพร้อมไปกับความมั่นคงของมนุษย์ได้

(ษัษฐรัมย์ ธรรมบุษดี, 2561: 62-63) หากไล่ตามประวัติศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลง
 ปฐมบทของการต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมที่มากกว่าเพียงแค่ประชาธิปไตยทางการเมือง
 แต่พูดถึงความเท่าเทียมในทางเศรษฐกิจ การดูแลประชาชนอย่างเท่าเทียมกันใน
 ฐานะสิทธิพื้นฐานในความเป็นมนุษย์ ในประเทศไทยเริ่มต้นต่อสู้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2475
 จากเค้าโครงการเศรษฐกิจของปรีดี พนมยงค์ และพระราชบัญญัติการประกัน
 ความสุขสมบูรณ์ของราษฎร พระราชบัญญัตินี้ได้นำเสนอสิ่งที่ก้าวหน้าที่สุด แม้จะ
 ใช้มาตรวัดของสังคมไทยหรือสังคมโลกในปัจจุบัน ข้อเสนอที่ปรากฏอยู่ในเค้าโครง
 เศรษฐกิจของปรีดี พนมยงค์ หากวัดจากมาตรฐานในปัจจุบันแล้วสามารถเรียกว่าเป็น
 รัฐสวัสดิการถ้วนหน้า ซึ่งทำให้ทุกคนในสังคมมีหลักประกันพื้นฐานในชีวิต ทำให้
 ผู้คนในประเทศคงอยู่อย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และทำให้ประชาชนมีความ
 มั่นคงในชีวิต แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทยเนื่องจากเหตุการณ์ทาง
 การเมือง อย่างไรก็ตามแนวคิดรัฐสวัสดิการไม่เคยหายไปจากสังคมไทย ถึงแม้ว่า
 จะถูกคั่นกลางด้วยการรัฐประหารและเผด็จการทหารอยู่หลายครั้ง แต่เมื่อใดก็ตาม
 ที่ประชาชนออกมาต่อสู้เรียกร้องสังคมที่ดีกว่า ประเด็นรัฐสวัสดิการจะถูกหยิบยก
 ขึ้นมาอยู่ในการต่อสู้เสมอ (ษัษฐรัมย์ ธรรมบุษดี, 2564: 11-17) สำหรับในการ
 ประท้วงปี พ.ศ.2563 ประเด็นรัฐสวัสดิการก็ได้ถูกหยิบขึ้นมาพูดถึง และใช้ในการ
 ต่อสู้ทางการเมืองอย่างแหลมคม ในพื้นที่การประท้วงพบคนรุ่นใหม่จำนวนมาก
 ที่ออกมาตั้งคำถามเกี่ยวกับความยากจน คุณภาพชีวิต และการจัดสรรเงินภาษีของ
 พวกเขา เงินภาษีของทุกคนในสังคมควรถูกจัดสรรอย่างก้าวหน้าเป็นธรรม ผ่านกลไก
 ทางประชาธิปไตยที่ทุกคนในสังคมสามารถตรวจสอบและนำเสนอข้อเรียกร้องได้
 ไม่เป็นไปเพื่อกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง ซึ่งในรัฐบาลปัจจุบันเกิดการตั้งคำถามอย่างมาก
 เกี่ยวกับประเด็นการจัดสรรภาษีไปใช้ที่เกิดการตั้งข้อสงสัยในความชอบธรรม
 อาทิ ถูกนำไปใช้ในสิ่งที่เกิดคำถามในสังคมว่ายังไม่จำเป็น เงินภาษีถูกนำไปใช้เพื่อ
 ปatronageกลุ่มคนชนชั้นศักดินา ข้าราชการ ทหาร หน่วยงานความมั่นคง และ
 เกิดคำถามว่าพวกเขาจัดสรรภาษีเพื่อรักษาอำนาจตัวเองไว้ ขณะเดียวกันกลับโยน
 เศษเนื้อลงมาเพื่อให้คนจนชิงโชคแบบสังคมสงเคราะห์ ซึ่งคนรุ่นใหม่ตั้งคำถามว่า
 ภาษีเหล่านั้นสามารถจัดสรรในรูปแบบของการสร้างระบบการศึกษา สร้างสาธารณูปโภค
 ขึ้นพื้นฐาน ตลอดจนสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีกว่านี้ได้ในปัจจุบัน พวกเขาหลายคน
 เห็นตรงกันว่าเงินหลักแสนล้านถูกใช้กับหน่วยงานความมั่นคง แต่เงินหลักพันล้าน

ถูกใช้เกี่ยวกับระบบการศึกษา หรือเกิดคำถามที่ว่าเราต้องการการรักษาพยาบาล ต้องการรถเมล์ ต้องการเรียนฟรี หรือว่าเราต้องการเรือดำน้ำ ต้องการตำรวจคุมฝูงชน เราต้องการแบบไหน

แนวคิดที่ไม่ควรมีใครในสังคมได้รับการจัดสรรจากเงินภาษีที่มากกว่า ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดสังคมนิยมหรือมาร์กซิสต์ ตลอดถึงแนวคิดการต่อสู้เพื่อชนชั้นแรงงาน และประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เราทุกคนในสังคมเสียภาษีในอัตราที่กำหนดภาษีที่เท่ากัน แต่ทรัพยากรบางอย่างถูกส่งต่อไปแค่คนไม่กี่กลุ่ม ผลการศึกษาจากนักวิชาการด้านรัฐสวัสดิการและด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองพบข้อมูลที่น่าสนใจคือ เงินอุดหนุนราชการมีจำนวนที่มากกว่าประชาชนหลายเท่า ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือมีดัชนีชี้วัดอัตราความสุขของคนในสังคมที่ดีลำดับประเทศที่มีความสุขที่สุดในโลกมักอยู่ในกลุ่มประเทศนอร์ดิก ซึ่งเป็นประเทศที่เกิดการพัฒนา นโยบายรัฐสวัสดิการ จึงสามารถกล่าวได้ว่าสังคมในอุดมคติในสังคมโลกยุคใหม่ แนวคิดการดำเนินนโยบายหรือการสร้างรัฐสวัสดิการให้เกิดขึ้น ย่อมสร้างความสุขเป็นสังคมในอุดมคติในโลกสมัยใหม่

เมื่อเนื้อหาของการชุมนุมประท้วงขยับไปในทิศทางใด เพลงของวงสามัญชน ก็มีเนื้อหาที่สนับสนุนไปในทิศทางเดียวกับการชุมนุมประท้วง แต่สิ่งที่ทำให้เพลงของวงสามัญชนแตกต่างไปคือ เนื้อหาของเพลงไม่ได้โจมตี แต่มีการนำเสนอประเด็นการแก้ไขปัญหาอย่างแหลมคม เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ที่ถูกเผยแพร่อย่างเป็นทางการทางสื่อออนไลน์เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ.2563 ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญสำหรับวงการดนตรีและประวัติศาสตร์ทางการเมือง บทเพลงดังกล่าวในส่วนของดนตรีถูกนำเสนอในรูปแบบของเพลงสมัยนิยม (Popular music) ด้วยการเริ่มต้นเล่าเรื่องด้วยการร้องประสานเสียงท่อนที่มีเนื้อร้องเดียวกับชื่อเพลงย้ำๆ ตามด้วยเสียงไมเนอร์หม่น เบาแล้วค่อยๆ ดังขึ้น นำไปสู่เสียงของดนตรีที่หนักแน่นขึ้นเรื่อยๆ และจบด้วยเสียงของกีตาร์ที่เป็นเอกลักษณ์ของวง ด้านเนื้อหาของเพลงได้มีเนื้อหานำเสนอการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคมด้วยการสร้างรัฐสวัสดิการถ้วนหน้า ซึ่งเป็นสิ่งที่มีการนำเสนอประเด็นการสร้างรัฐสวัสดิการถ้วนหน้าครบวงจรเรื่อยมาจากนักวิชาการ และเครือข่ายนักกิจกรรมทางการเมือง แต่ยังไม่เคยมีการนำไปสร้างสรรค์เป็นบทเพลง และต่อมาประเด็นรัฐสวัสดิการฯ ได้กลายเป็นประเด็นที่ถูกพูดถึงอย่างมากในการชุมนุมประท้วง

เพลงอยากรจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ ประโยคแรกที่แต่งขึ้นคือ วันเวลาผ่านไปกับการอดทน ร่ำเรียนเอาปริญญา จากนั้นก็เริ่มตั้งคำถามว่า ถ้าแม่เข้าโรงพยาบาล ถ้าไม่มีเงินรักษาแม่ แม่จะเป็นอย่างไร และก็ยังแต่งไม่จบ ต่อมาเมื่อเริ่มมีมือบ้นักศึกษา จึงทำให้เริ่มเติมในท่อนที่เกี่ยวกับความฝัน การใช้ชีวิต การค้นหาตัวเองไม่เจอ เพลงนี้ยังเป็นเพลงแรกๆ ที่ทั้งวงมีความคิดเห็นว่าจะต้องเล่นเพลงนี้ในพื้นที่การชุมนุม แนวคิดเรื่องรัฐสวัสดิการจะต้องถูกขยายในพื้นที่การชุมนุม แม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในข้อเรียกร้อง แต่ว่าวงสามัญชนต้องพูดเรื่องนี้ เพราะมันคือสถานะที่สังคมต้องตั้งคำถามแล้วว่า หากการประท้วงจบแล้ว อะไรคือสังคมที่เราอยากเห็น คุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ตรงไหน เราอยากเห็นทุกคนในสังคมได้ผลประโยชน์ร่วมกัน เราจะทำอะไรให้คำว่าประชาธิปไตยมันจับต้องได้ กินได้ คำว่ารัฐสวัสดิการคือคำตอบของเรื่องนี้ (ชูเวช เดชดิษฐ์รักษ์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม พ.ศ.2565) อย่างไรก็ตามในพื้นที่การชุมนุมที่วงสามัญชนขึ้นแสดงบนเวที เพลงอยากรจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ได้กลายเป็นอีกเพลงที่ต้องบรรเลงทุกครั้ง แต่เดิมคำว่ารัฐสวัสดิการเป็นแนวคิดที่ตรงข้ามกับศักดินา เพราะการจัดสรรภาษีที่เท่าเทียมและเป็นธรรมเพื่อนำไปสร้างรัฐสวัสดิการก็มีแนวคิดที่ไม่ใช่เพื่อไปปรนเปรอ หรือมอบให้กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มากกว่า ในการเมืองระดับโลก รัฐสวัสดิการได้ถูกปรับใช้ในหลายประเทศที่พัฒนาแล้วพบว่าประเทศกลุ่มนอร์ดิกที่มีปัจจัยความสุขของคนในประเทศติดลำดับต้นๆ ของโลกก็มีการนำแนวคิดรัฐสวัสดิการมาปรับใช้ เมื่อพิจารณาบริบททางการเมืองในประเทศไทย พบว่ามีกลุ่มนักวิชาการ นักกิจกรรมทางการเมืองที่เคลื่อนไหวเรื่องรัฐสวัสดิการอยู่แล้ว ซึ่งได้ส่งอิทธิพลทางความคิดไปในการชุมนุมประท้วงของยุคนี้ด้วยเช่นกัน เมื่อมีการปรากฏขึ้นของเพลงอยากรจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้จึงทำให้สังคมหันมาสนใจรัฐสวัสดิการเพิ่มมากขึ้น

เราเคยชิมเศร้ากับอะไรแบบนี้มาก เรารู้สึกทรมานกับความคาดหวังของผู้ใหญ่ที่ไม่มีที่สิ้นสุด พวกเขาคาดหวังโดยไม่ได้สนใจว่าเรามีความสุขหรือเปล่ากับเส้นทางที่อยากให้เราไป เราร้องไห้บ่อยมากเวลาร้องเพลงนี้ มันไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ เรารู้สึกทรมานกับสิ่งที่ผู้ใหญ่คาดหวังกับเรา นอกจากนั้นชูเวชยังได้พูดคุ้ยถึงที่มาของเพลงต่อไปอีกว่า เพลงนี้ถูกแต่งขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรมเครือข่ายรัฐสวัสดิการเพื่อความเท่าเทียมและเป็นธรรม รัฐสวัสดิการคือความต้องการหลักของสังคม

เพลงนี้ถูกเริ่มแต่งขึ้นจากชีวิตจริงของผมบางส่วน และเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงมีการชุมนุมประท้วงในยุคนั้น ในส่วนจากชีวิตส่วนตัวของผมที่ได้รับการกดดันจากครอบครัวที่อยากให้เรียนหมอ ถึงขั้นกับเคยต้องเปลี่ยนชื่อจากวิชญ มาเป็นชูเวช ที่หมายถึงเวชศาสตร์ ในตอนกำลังเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพราะครอบครัวอยากปูทางให้เป็นหมอ แต่ความต้องการส่วนตัวคืออยากเรียนนิติศาสตร์ แต่พ่อแม่ไม่เห็นด้วย เพราะไปดูดวงมา คำถามต่อมาก็คือเหตุใดเราต้องเป็นข้าราชการเพียงอย่างเดียว อาชีพอื่นก็ควรจะมีสวัสดิการเช่นเดียวกัน จึงเป็นที่มาของแนวคิดในเพลงนี้ (ชูเวช เดชดิษฐ์รักษ์, สัมภาษณ์ 20 สิงหาคม พ.ศ.2565)

“...พ่อตอกย้ำว่าชีวิตคนจน ต่อให้ขยันก็ยังคงจน

มันมีชนชั้นนำไม่ก็คน ผูกขาดภาษีของเรา...”

(เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้, วงสามัญชน)

ท่อนเพลงข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดสังคมนิยม แสดงถึงความรู้สึกว่าทรัพยากรหรือภาษีของประเทศนี้เป็นของประชาชน แนวคิดการสร้างรัฐสวัสดิการตรงข้ามกับอำนาจนิยมในรัฐศักดินา ประชาชนไม่ควรถูกต้องจ่ายเงินภาษีเพื่อใครกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สำหรับการประท้วงเริ่มมีการปราศรัยเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างรัฐสวัสดิการในปี พ.ศ.2563 ซึ่งประเด็นรัฐสวัสดิการก็มีนักวิชาการที่ขับเคลื่อนประเด็นนี้มาช้านานอยู่แล้ว แต่ถูกพูดถึงอย่างมากในช่วงของการชุมนุมประท้วงในปี พ.ศ.2563

เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้จากวงสามัญชน มีเนื้อหาของเพลงที่สอดคล้องกับศิลปะแบบสังคมนิยมสังคมนิยม เพราะผลงานสร้างสรรค์จากพวกเขาไม่ได้มุ่งไปแค่การสะท้อนความจริงของสังคม แต่ยังทำหน้าที่สร้างจินตนาการและความฝันที่มีเป้าหมายเพื่อพ้นไปจากกรอบหรือระเบียบของสังคมเดิมไปสู่สังคมในอุดมคติเพื่อไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่หายไปจากสังคมไทยเป็นเวลานาน โดยวงสามัญชนไม่ได้มีสังกัดจากนายทุน ไม่ได้ทำเพลงเพื่อแสวงหาผลกำไร ตลอดจนภูมิหลังของสมาชิกวงที่มีความยึดโยงกับการต่อต้านรัฐประหารปี 2557 จึงส่งผลให้วงสามัญชนกลายเป็นวงดนตรีหลักของการประท้วงในประเทศไทย ยุคหลังรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เพลงประท้วงจากวงสามัญชนถือเป็นเครื่องมือการแสดงออก

ทางการเมือง ใช้ต่อสู้ผ่านการรื้อถอนประวัติศาสตร์จากผู้มีอำนาจและบันทึกประวัติศาสตร์ของสามัญชน วงสามัญชนจึงเป็นแนวรบทางวัฒนธรรม ที่ไม่ใช่เพียงกระจกสะท้อนความจริงที่ปรากฏอยู่ตรงหน้า แต่เป็นก้อนที่ทุบทำลายสิ่งที่ครอบงำอยู่ และทำหน้าที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของอนาคต จากเพลงบทเพลงของสามัญชนที่เกิดขึ้นจากบริบทของเหตุการณ์รัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เพลงเราคือเพื่อนกันที่สื่อสารถึงเพื่อนร่วมอุดมการณ์เดียวกันที่ถูกกระทำจากการต่อต้านรัฐประหาร เพลงคุณที่รู้ว่าใครได้ทำหน้าที่สนับสนุนดันเพดานการชุมนุมในปี พ.ศ.2563 เพลงอยากจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ได้นำเสนอสังคมที่ทุกคนไม่ว่าจะอุดมการณ์ทางการเมืองแบบใด ชนชั้นไหน สังคมที่ทุกๆ คนในสังคมได้รับคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในปัจจุบัน เพลงรุ่งที่มีเนื้อหาและสัญลักษณ์ทางการเมืองอย่างแหลมคมยึดโยงกับแก่นนำและมวลชนในปี พ.ศ.2563 และเพลงแตกต่างเหมือนกันเกิดขึ้นเพื่อตอบย้าว่าคนเท่ากัน

เพลงประท้วงจึงเป็นการสร้างสรรค์ด้านศิลปะที่รักษาความเป็นไปได้ที่จะนำไปสู่สังคมในอุดมคติ เปิดพื้นที่ให้มวลชนสามารถจินตนาการถึงความเป็นไปได้ในรูปแบบอื่นๆ การจินตนาการนี้ยังทำให้มวลชนสามารถหลุดออกจากกรอบคิดที่ถูกครอบงำทางการเมืองจากผู้มีอำนาจ และสร้างความฝันที่มีผลต่อชีวิตมนุษย์ เก่งเก็จ กิติเรียงลาภ (2565: 115) ศิลปะมีส่วนทำให้ช่องว่างระหว่างความจริงกับความใฝ่ฝันของยูโทเปีย ถูกทำลาย เพื่อให้รู้ว่าเพราะอะไรถึงต้องเปลี่ยนแปลงโลก ศิลปะที่มีแนวคิดแบบอวองต์-การ์ดหรือได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสังคมนิยม จึงเป็นการทำให้ความใฝ่ฝันนี้ยังคงสถานะเป็นยูโทเปียได้อยู่และเป็นพลังผลักดันความเปลี่ยนแปลงได้ต่อไป ความใฝ่ฝันกับความจริงต้องสร้างบทสนทนาร่วมกันในเส้นทางของประวัติศาสตร์ ในอนาคต (เก่งเก็จ กิติเรียงลาภ, 2565: 115) เพลงประท้วงจากวงสามัญชนได้ทำหน้าที่ในการรักษาช่องว่างระหว่างความจริงกับความใฝ่ฝันถึงสังคมในอุดมคติ ทำหน้าที่ฟังเสียงจากบทสนทนาในพื้นที่การประท้วง คอยทำหน้าที่ท้าทายประวัติศาสตร์และบันทึกประวัติศาสตร์ของสามัญชน

สรุป

ปรากฏการณ์การชุมนุมประท้วงในช่วงปี พ.ศ.2562 เป็นต้นมาที่ได้แพร่กระจายเป็นทั่วประเทศ เกิดปรากฏการณ์ต่างๆ ที่นำเอาวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ มาสร้างสรรค์ให้กลายเป็นเครื่องมือในการต่อต้านผู้มีอำนาจ ขับไล่รัฐบาลประยุทธ์

จันทร์โอชา โดยประเด็นขับเคลื่อนเรื่องรัฐสวัสดิการได้กลายเป็นอีกประเด็นที่ได้รับความนิยม และถูกพูดถึงในวงกว้าง แม้กระทั่งในปัจจุบัน ในช่วงของบรรยากาศเข้าใกล้การเลือกตั้งปี พ.ศ.2566 ซึ่งพบว่าป้ายหาเสียงตลอดจนทิศทางของพรรคการเมืองมีการหยิบเอาแนวคิดเรื่องรัฐสวัสดิการไปใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงไม่ว่าแต่พรรคการเมืองที่ถูกตั้งขึ้นจากฝ่ายคณะรัฐประหาร 57 และพรรคการเมืองที่เคยสนับสนุนการรัฐประหาร

สำหรับเหตุการณ์ทางการเมืองร่วมสมัยในยุคของคณะราษฎร 2563 พบเหตุการณ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางดนตรี จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่าการชุมนุมประท้วงเมื่อ วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2563 บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ซึ่งได้ถือเป็นคนครั้งแรกๆ ที่มีการชุมนุมประท้วงขนาดใหญ่หลังจากการรัฐประหารเมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ในการชุมนุมประท้วงครั้งนี้ก็มีเวทีหลักที่มีการปราศรัยสลับกับการแสดงดนตรี และการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ทางการเมือง พบว่าขณะที่มีศิลปินท่านหนึ่งขึ้นบรรเลง ได้นำเอาเพลงจากตำนานศิลปินเพลงเพื่อชีวิตมาทำการบรรเลง คือเพลงเมคอินไทยแลนด์ พบว่ามีเสียงโห่จากประชาชนที่มาร่วมชุมนุมประท้วงเป็นช่วงๆ แต่หลังจากเพลงดังกล่าวจบลงก็ปกติ นอกจากนั้นยังพบว่าแม้กระทั่งวงสามัญชนเคยนำเอาเพลงคิดถึงบ้านมาบรรเลง ก็ได้มีการคอมเมนต์ในสื่อออนไลน์เชิงต่อว่า จนวงสามัญชนต้องออกมาตอบว่าไม่ใช่เพลงของศิลปินตำนานรุ่นใหญ่กลุ่มนั้น เป็นเพลงคิดถึงบ้านของ นายผี แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่เข้าร่วมชุมนุมไม่พอใจศิลปินเพื่อชีวิตบางกลุ่มที่ไม่ได้มีท่าทีสนับสนุนการชุมนุมประท้วงของคณะราษฎร 2563 อีกทั้งศิลปินกลุ่มนี้ยังมีภูมิหลังที่สนับสนุนคณะรัฐประหารอีกด้วย จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความไม่พอใจอย่างมาก

จะเห็นได้ว่าเพลงเพื่อชีวิตไม่ได้มีความหมายแค่เพลงเพียงอย่างเดียว ผู้ฟังที่เข้าร่วมการประท้วงยังสนใจถึงตัวศิลปินเจ้าของเพลงอีกด้วยว่ามีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างไร เมื่อพิจารณาจากความเรียงที่กล่าวมาในฉบับนี้ จึงสามารถกล่าวได้ว่าเพลงเพื่อชีวิตที่เกิดการถกเถียงในด้านของรูปแบบของคุณลักษณะทางดนตรี นอกจากนั้นสามารถสรุปได้ว่าแนวคิดรัฐสวัสดิการเป็นแนวคิดที่เป็นไปเพื่อทุกคนในสังคม ดังนั้นการหยิบยกเอาเพลงอย่างจะมีชีวิตที่ดีกว่านี้ของวงสามัญชนมาอธิบายจึงเป็นการกลับไปตอบคำถามว่าเพลงเพื่อชีวิตที่ไม่ใช่เป็นไปเพื่อชีวิตของใครกลุ่มหนึ่ง

ต้องมีเนื้อหาแบบไหน ไม่ใช่แค่บอกเล่าความทุกข์ยาก แต่เป็นการชี้แจงผู้มีอำนาจ และนำเสนอแนวคิดใหม่เพื่อสังคมที่ดีกว่า ท้ายสุดเพลงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ แต่เพลงสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีคิดของคน คนซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้

ภาพที่ 1 วงสามัญชนแสดงสด ณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย 16 สิงหาคม พ.ศ.2563

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ สุธรรมพิทักษ์. (2559). การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยธรรมในวรรณกรรม

เพลงเพื่อชีวิตศึกษาเฉพาะผลงานเพลงของนายพงษ์สิทธิ์ คัมภีร์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจริยศาสตร์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เก่งกิจ กิติเรียงลาภ. (2565). Future: ว่าด้วยเวลา ประวัติศาสตร์กับการเปลี่ยนแปลง

ทางสังคมในระบบทุนนิยมดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

จรรยารัตน์ สุวรรณภูสิทธิ์. (2531). การศึกษาบทเพลงเพื่อชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ

ขบวนการนักศึกษา ช่วง 2516 – 2519. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชูเวช เดชดิษฐ์รักษ์. (20 สิงหาคม 2565). สัมภาษณ์. นักร้องและนักประพันธ์เพลง.

วงสามัญชน.

- ณัฐธินิศา นันตา. (2553). **วาทกรรมเพลงเพื่อชีวิตในบริบทการเมืองไทย (พ.ศ.2525-2550)**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง
ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพงษ์ ภูแก้ว. (10 สิงหาคม 2565). **สัมภาษณ์**. นักร้องและนักประพันธ์เพลง.
วงสามัญชน.
- นฤพนธ์ ดัวงวิเศษ. (2562). ถัทธิสังคมนิยมกับความเท่าเทียมทางสังคมและสิทธิ
ของชาวเกย์. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 45(2), 1-26.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). **ดนตรีวิจักษ์ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีของไทย
เพื่อความชื่นชม**. กรุงเทพมหานคร: สยามสมัยการพิมพ์.
- ไพบุลย์ โพธิ์หวังประสิทธิ์ และธนาภรณ์ ภู่มั่ง. (2555). **เนื้อหาของเพลงเพื่อชีวิต
ในสังคมการเมืองไทย: ตัวแทนของการกล่อมเกลாதงการเมือง**. เอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการ เรื่องการประชุมวิชาการการพัฒนาชนบทที่
ยั่งยืนประจำปี 2555 ชุมชนท้องถิ่น ฐานรากการพัฒนาประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน, ขอนแก่น, โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่นและสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว.
- สือชัย จิรวินิจนันท์. (2532). **เพลงเพื่อชีวิต: การนำเสนออุดมการณ์ใหม่ (ศึกษา
เฉพาะช่วง 14 ตุลาคม 2516 – 6 ตุลาคม 2519)**. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยธรรมย์ ธรรมบุษดี. (2561). **ความหมายที่ปลายสายรุ้ง: กระบวนการพัฒนา
ความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศไทยสู่สวัสดิการได้วิฤตเสริมนิยมใหม่**. นนทบุรี:
นิติธรรมการพิมพ์.
- _____. (2564). **รัฐสวัสดิการเพื่อความสุขสมบูรณ์ของราษฎร**.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิปรีดี พนมยงค์.
- สิรินาค ฉัตรทอง. (2549). **เพลงลูกทุ่ง: ภาพสะท้อนค่านิยมในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกรี เจริญสุข. (2538). เพลงเพื่อชีวิต. **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**, 8(11), 102-124.
- สุชาติ แสงทอง. (2552). **ชีวิตกับดนตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์.
- สุรพงษ์ ชัยนาม. (2557). **ใครเป็นซ้าย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สยามปริทัศน์.

- Berger, L. M. (2000). The emotional and intellectual aspects of protest music: Implications for community organising education. **Journal of Teaching in Social Work**, (20), 57-76.
- Dillane A., J. Power M., Haynes A. & Devereux E. (2018). Get Up, Stand Up, Sing Out: The Contemporary Relevance of Protest Song. **Songs of Social Protest: International Perspectives**. (pp. 1-10). Lanham, Maryland: Rowman and Littlefield International.
- Haycock, J. (2015). Protest music as adult education and learning for social change: a theorization of a public pedagogy of protest music. **Australian Journal of Adult Learning**, 5(3), 423-442.
- Maxwell, J. A. (1996). **Real World Digital Audio**. Berkeley: Peachpit Press.
- McGarry A., Erhart I., Eslen-Ziya H., Jenzen O., & Korkut U. (2021). **The Aesthetics of Global Protest**. Amsterdam University: Amsterdam University Press.
-